

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

שם השיעור - התנך מבקר בארמונות מלכים

שם המרצה - ד"ר אילה פרידמן - ayala.roee@gmail.com

אחשוורוש	בלשצר	נבוכדנצר	שלמה	יוסף במצרים	
אסתר א, טו: כדת מה לעשות במלכה ושתי ו,א': נדדה שנת המלך... ו,ד': מה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו	דניאל ה': כתובת על הקיר	דניאל ב': חלום הצלם דניאל ד': חלום האילן	מלכ"א ג': חלום חידה נבואי משפט הנשים הזונות חידות מלכת שבא	בראשית מ"א: חלום פרות וחלום שיבולים חוסר אונים מול המראה	בעיה לא פתורה
א, י"ג: לחכמים ידעי העתים, כל ידעי דת ודין והקרב אליו... שבעת שרי פרס ומדי ראוי פני המלך הישבים ראשנה במלכות ו, ד': מי בחצר?	ה', ז': קורא המלך בכח להכניס את האשפים הכשדים והגוזרים, עונה המלך ואומר לחכמי בבל: (תרגום)	ב', ב: ויאמר המלך לקרא לחרטמים ולמכשפים ולכשדים חכמי בבל (תרגום)		מ"א, ה': "ויקרא את כל חרטמי מצרים ואת כל חכמיה"	מתחרים
ממוכן המן	דניאל ה', יא: איש במלכותך אשר רוח אלהים קדושים בו, ... וחקמה כחכמת אלהים נמצאה בו, והמלך נבכדנצר אביד, רב חרטמים ... העמידו	א, ג-ד: מבני ישראל ומזרע המלוכה ומנהפחתמים: ד ילדים אשר איבדתם כל מאום ב', כ"ה: איש מבני גלות יהודה ד', ה': דניאל, אשר שמו בלטשאצר ... ואשר רוח אלהים קדושים בו רב החרטומים	שלמה - ג', ז': ואנכי נער קטן לא אדע צאת ובא.	מ"א, י"ב: יוסף - נער עברי עבד לשור הטבחים	הפותר

<p>עליונות ה'</p>	<p>מא, טז: בלעדי אלהים יענה את שלום פרעה. שם, כה: את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה. שם, לב: כי נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשותו. שם, לח: ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו</p>	<p>ג, טו: ויקץ שלמה והנה חלום ויבוא ירושלם ויעמד לפני ארון ברית ה' ויעל עלות ויעש שלמים ויעש משתה לכל עבדיו. ה, כא : ברוך ה' היום אשר נתן לדוד בן חכם על העם הרב הזה: י', כד: וכל הארץ מבקשים את פני שלמה לשמע את חכמתו אשר נתן אלהים בלבו י, ט: יהי ה' אלוהיך ברוך אשר חפץ בך לתתך על כסא ישראל... וישימך למלך לעשות משפט ויזדקה.</p>	<p>ב, כח: יש אלוה בשמים מגלה רזים ...האל הגדול הודיע את המלך ב, מז: אמת כי אלהיכם הוא אלהי האלהים, ואדוני האדונים ומגלה רזים, אשר יכלת לגלות את הרז הזה. ד', לד: עתה, אני גבוךדנצר משבח ומרומם ומהדר את מלך השמים, אשר כל מעשיו אמת, ודרכיו משפט, ואשר מהלכים בגאווה יכל להשפיל.</p>	<p>ה', כג: ועל אדוני השמים התרוממת, ואת האל אשר נשמתך בידו, וכל ארחותיך לו, לא הדרת.</p>
<p>הכבוד</p>	<p>מא, מב- מג: וילבש אתו בגדי שש וישם רבד הזהב על צנארו וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך ונתון אתו על כל ארץ מצרים.</p>	<p>ג, יג: וגם אשר לא שיאלת נתתי לך י, וכל הארץ מבקשים את פני שלמה... והמה מבאים איש מנחתו כלי כסף וכלי זהב . ... דבר שנה בשנה.</p>	<p>ב, מז: אז גדל המלך את דניאל, ומתננות רבות גדולות נתן לו, וישליטהו על כל מדינת בבל, ורב סגנים על כל חכמי בבל.</p>	<p>ה, כט: והלבישו את דניאל ארנמן, ורביד של זהב על צנארו, והכרוזו עליו שיהיה מושל שלישי במלכות.</p>
<p>ג, א: גידל המלך... את המן ו', י ויאמר המלך להמן מהר קח את הלבוש ואת הסוס כאשר דברת ועשה כן למרדכי היהודי היושב בשער המלך אל תפל דבר מפל אשר דברת.</p>				

דניאל ב (תרגום – אתר "על התורה")
 יז אז דניאל לביתו הלך, ולחנניה מישאל ועזריה
 חבדו הודיע. יח ורחמים לבקש מלפני
 אלוה השמים על הסוד הזה, שלא יאבדו דניאל
 וחבדו עם שאר חכמי בבל. יט אז לדניאל בחזון
 הלילה הסוד נגלה, אז דניאל מברך את אלוה
 השמים. כ עונה דניאל ואומר: יהיה שמו של האל
 מבורך, מן העולם ועד העולם, אשר החכמה
 והגבורה שלו היא. כא והוא משנה העתים
 והזמנים, מעביר מלכים ומעמיד מלכים, נותן
 החכמה לחכמים והמדע ליודעי בינה... אז אריוך
 בזריות הביא את דניאל לפני המלך, וכך אמר לו:
 אשר מצאתי איש מבני הגולה של יהודה, אשר
 הפתרון למלך יודיע. כו עונה המלך ואומר
 לדניאל, אשר שמו בלטשאצר: הישך יכל
 להודיעני, החלום אשר ראיתי ופתרונו?
 כז עונה דניאל לפני המלך ואומר: הסוד אשר
 המלך שואל, לא חכמים אשפים חרטמים
 קוסמים, יכלים להגיד למלך. כח אבל יש אלוה
 בשמים מגלה רזים, והודיע למלך נבוכדנצר מה
 שיהיה באחרית הימים. חלומך ומראי ראשך על
 משכבך זה הוא. כט אתה המלך, מחשבותיך על
 משכבך עלו, מה שיהיה אחרי זה, ומגלה הרזים
 הודיעך מה שיהיה. ל ואני לא בחכמה אשר יש בי
 מכל החיים, הרז הזה נגלה לי, אלא על מנת
 שהפתרון למלך יודיעו, ומחשבות לבך תדע. לא

אתה המלך, רואה הייתי, והנה פסל אחד גדול.
 הפסל ההוא גדול ומאורו יתר, עומד מולך,
 ומראהו נורא. לב הפסל ההוא, ראשו של זהב
 טוב, חזהו וזרועותיו של כסף, בטנו וירכיו של
 נחשת; לג שוקיו של ברזל, רגליו, מהם של ברזל,
 ומהם של חרס. לד רואה הייתי, עד אשר נתקה
 אבן שלא בידים, והפתה את הפסל על רגליו של
 הברזל והחרס, ורסקה אותם. לה אז רסקו פאחת,
 הברזל, החרס, הנחשת, הפסל והזהב, והיו כמוץ
 מגרני קיץ, ונשאא אותם הרוח, וכל מקום לא
 נמצא להם. והאבן אשר הכתה את הפסל, היתה
 להר גדול ומלאה כל הארץ. לו זה החלום,
 ופתרונו נאמר לפני המלך

לז אתה המלך, מלך המלכים, אשר אלוה השמים
 המלכות החסן והפח והכבוד נתן לך. לח ובכל
 אשר שוכנים בני אדם, חיות השדה ועוף השמים
 נתן בידך והשליטך בכלם. אתה הראש של הזהב.
 לט ואחריו תעמד מלכות אחרת, שפלה מך,
 ומלכות שלישית אחרת, של הנחשת, אשר
 תשלט בכל הארץ. מ ומלכות רביעית תהיה חזקה
 כפרזל... מד ובימיהם של המלכים האלה, יעמיד
 אלוה השמים מלכות אשר לעולמים לא תנזק,
 והמלכות לעם אחר לא תעזב, תרסק ותכלה כל
 אלה המלכויות, והיא תעמד לעולמים. מה לעמת
 שראית שמון ההר נתקה אבן אשר לא בידים,
 והדקה הברזל, הנחשת, החרס, הפסל והזהב,

אלוה גדול הודיע למלך מה שיהיה אחרי זה, ונכון
 החלום ונאמן פתרונו.
 מו אז המלך נבוכדנצר נפל על פניו, ולדניאל
 השתחוה, ומנחה וקטרת אמר לנסך לו. מז עונה
 המלך לדניאל ואומר: אמת אשר אלהיכם הוא
 אלוה אלהים, ואדון מלכים ומגלה רזים, אשר
 יכלת לגלות הסוד הזה. מח אז המלך את דניאל
 גדל, ומתנות גדולות רבות נתן לו, והשליטו על
 כל מדינת בבל, ורב סגנים על כל חכמי בבל. מט
 ודניאל בקש מן המלך, ומנה על המלאכה של
 מדינת בבל, את שדרד מישך ועבד נגו, ודניאל
 בשער המלך.

דניאל, ד

א אני נבוכדנצר, שלו הייתי בביתי ורענן בהיכלי.
 ב חלום ראיתי ויפחידני, ומחשבות על משכבי
 ומראות ראשי יבהילוני. ג וממני נתן צו, להכניס
 לפני את כל חכמי בבל, אשר פתרון החלום
 יודיעוני. ד אז נכנסים החרטמים, האשפים,
 הפשדים והגוזרים, והחלום אומר אני לפניכם,
 ופתרונו לא מודיעים לי. ה ועד שבאחרונה, נכנס
 לפני דניאל, אשר שמו בלטשאצר, כשם אלהי,
 ואשר רוח אלהים קדושים בו, והחלום לפניו
 אמרתי. ו בלטשאצר, גדול החרטמים, אשר אני
 ידעתי שרוח אלהים קדושים בך, וכל רז לא אוניס
 אותך, מראי חלומי אשר ראיתי ופתרונו אמר!

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

ז ומראי ראשי על משפכי רואה הייתי, והנה עץ באמצע הארץ וגבהו רב. ח גדל העץ והתחזק, וגבהו יגיע לשמים ומראהו לסוף כל הארץ. ט נופו יפה ופריו רב ומזון לכל בו, תחתיו תשב בצל חית השדה, ובענפיו ישכנו צפרי השמים, וממנו יזון כל בשר. י רואה הייתי במראי ראשי על משפכי, והנה שליח וקדוש מן השמים יורד. יא קורא בכל ויכד אומר: פרתו העץ וקצצו ענפיו, השירו נופו ופריו פרו, תגדד החיה מתחתיו, והצפרים מענפיו. יב אבל עקר שרשיו בארץ עזבו, ובאסור של ברזל ונחשת בדשא של השדה, ובטל השמים ירטב, ועם החיה חלקו בעשב הארץ. יג לבו מן האדם ישנו, ולב חיה ינתן לו, ושבעה זמנים יעברו עליו. יד בגזרת שליחים הדבר, ומאמר קדושים השאלה, על מנת שיידעו החיים שמושל העליון במלכות האדם, ולמי שיירצא יתננה וישפל אנשים יעמיד עליה. טו זה החלום ראיתי, אני המלך נבוכדנצר, ואתה בלששאצר, פתרונו אמר, מפני שכל חכמי מלכותי לא יכלים הפתרון להודיעני, ואתה יכל, אשר רוח אלהים קדושים בך!

כה הפל הגיע על נבוכדנצר המלך. כו לסוף חדשים שנים עשר, על היכל המלכות של בבבל מהלך היה. כז עונה המלך ואומר: הלא זאת היא בבבל הגדולה, אשר אני בניתיה לבית מלכות, בחזק חסני ולכבוד הדרי. כח עוד הדבר בפי המלך,

קול מן השמים נפל: לך אומרים, נבוכדנצר המלך: המלכות עברה ממך. כט ומן האדם אותך מגרשים, ועם חית השדה משפנד, העשב פשוורים אותך יאכילו, ושבעה זמנים יעברו עליך, עד אשר תדע שמושל העליון במלכות האדם, ולמי שיירצא יתננה... לא ולסוף הימים, אני נבוכדנצר, עיני לשמים נשאתי, ודעתי עלי תשוב, ואת העליון ברכתי ואת חי העולם שבחתי והדרתי, אשר שלטונו שלטון עולם ומלכותו עם דור ודור... לד עתה, אני נבוכדנצר משבח ומרומם ומהדר את מלך השמים, אשר כל מעשיו אמת, ודרכיו משפט, ואשר מהלכים בגאון יכל להשפיל.

דניאל ה

א בלשאצר המלך עשה משתה גדול לגדוליו אלה, ולעמית האלה, היין שותה. ב בלשאצר אמר בצו היין, להביא את כלי הזהב והכסף, שהוציא נבוכדנצר אביו מן ההיכל אשר בירושלים, וישתו בהם המלך וגדוליו, נשיו ופילגשיו. ג אז הביאו כלי הזהב, שהוציאו מן ההיכל של בית האל אשר בירושלים, ושתו בהם המלך וגדוליו, נשיו ופילגשיו. ד שתו היין, ושבחו את אלהי הזהב והכסף, הנחשות, הברזל, העץ והאבן. ה בה בשעה יצאו אצבעות של יד איש, וכותבות מול המנורה על הסיד של כתל ההיכל של המלך, והמלך רואה פס היד שכותבת. ו אז המלך מראהו השתנה,

ומחשבותיו יפחידוהו, וקשרי חלציו משתחררים, וברכיו זו לזו נוקשות. ז קורא המלך בכל להכניס את האשפים הפשדים והגוזרים, עונה המלך ואומר לחכמי בבל: שכל איש אשר יקרא הכתב הזה ופתרונו יגיד לי, ארנמן ילבש, ורביד של זהב על צוארו, ושלישי במלכות ימשל. ח אז נכנסים כל חכמי המלך, ולא יכלים הכתב לקרא ופתרונו להודיע למלך. ט אז המלך בלשאצר הרבה נבהל, ומראהו משתנה עליו, וגדוליו מבלבלים.

י המלכה, נכח דברי המלך וגדוליו, לבית המשתה נכנסת, ענתה המלכה ואמרה: המלך, לעולמים חיה! אל יפחידוך מחשבותיך, ומראך אל ישתנה! יא יש איש במלכותך אשר רוח אלהים קדושים בו, ובימי אביך, אור ושכל וחקמה פחכמת אלהים נמצאה בו, והמלך נבוכדנצר אביך, גדול חרטמים אשפים פשדים קוסמים העמידו אביך המלך. יב מפני שרוח יתרה ודעת ושכל, פותר חלומות והגדת חידות ומתיר קשרים, נמצאה בו בדניאל, אשר המלך שם שמו בלששאצר. עתה, דניאל יקרא והפתרון יגיד!

כט אז אמר בלשאצר, והלבישו את דניאל ארנמן, ורביד של זהב על צוארו, והכרזו עליו שיהיה מושל שלישי במלכות.